

Voorvechter Barghouti droomt van vrede in Palestina

‘Constante dreiging is funest’

Ingrid Lutke Schipholt

Geneeskundige zorg verlenen aan patiënten in een bezet land is heel lastig vanwege allerlei tekorten. Artsen moeten inventief zijn. Palestijnse dokter, parlements lid en voorvechter van de vrede in het Midden-Oosten Mustafa Barghouti weet er alles van.

Dokter, parlements lid, Nobelprijsgenomineerde en medeoprichter van een van de belangrijkste gezondheidszorgorganisaties in de Palestijnse gebieden, Mustafa Barghouti (1954), was begin september voor een bliksembezoek in Nederland om te lobbyen voor de Palestijnse zaak. Barghouti heeft een missie: er moet vrede komen in de bezette Palestijnse gebieden (zie *kader*) en mensen moeten onbeperkt toegang hebben tot de gezondheidszorg. Zijn gedrevenheid voor een geweldloze oplossing van wat hij noemt de apartheid in de Palestijnse gebieden, werd begin dit jaar beloond met de nominatie voor de Nobelprijs 2010. Dit najaar maakt het Nobelprijsc comité bekend of hij die inderdaad krijgt.

Voor Barghouti moet een dokter in Palestijns gebied sociaal betrokken zijn. Mensen kunnen pas echt beter worden als er vrede is. Hij werd naast zijn werk als arts sociaal actief en zei de praktische geneeskunde vaarwel toen zijn sociale activiteiten al zijn tijd opslokten. Zo werd hij parlements lid van de Palestijnse Autoriteit (PA). In 2005 was hij in de race voor het presidentschap van de PA, maar dat ging aan zijn neus voorbij. Zijn missie is er niet door veranderd. ‘Er moet vrede komen. Maar, de Israëlische nederzettingen in de Palestijnse gebieden zijn een gevaar voor de totstandkoming van vrede. Deze situatie van nederzettingen en bezettingen duurt al meer dan veertig jaar. Ik ken vrede alleen maar uit mijn jeugd. Er leven hele generaties mensen die nooit vrede hebben gekend.’

Palestijnen en de bezette gebieden: een gevoelige kwestie

Ruim veertig jaar geleden bezette Israël Palestijns gebied, waaronder de Gazastrook, Oost-Jeruzalem en de westelijke Jordaanoever. Miljoenen Palestijnen kwamen onder Israëlisch militair gezag. Er volgden verschillende oorlogen. De Palestijns-Israëlische kwestie is gevoelig, want beide bevolkingsgroepen menen – vanuit de historie geredeneerd – recht te hebben op bewuste delen land in het Midden-Oosten. Ondertussen is Israël begonnen met het bouwen van nederzettingen in de gebieden waar Palestijnen leven onder gezag van de democratisch gekozen Palestijnse Autoriteit. De Israëliërs controleren de gebieden en bepalen wie er in of uit mogen reizen, evenals de goederen. Dit veroorzaakt grote tekorten, onder meer aan medicijnen. Het treft de naar schatting vier miljoen Palestijnen die op de 6000 vierkante kilometer bezette gebieden wonen.

beeld: Getty Images





Nobelprijskandidaat Mustafa Barghouti: 'Ik droom van de dag dat er vrede voor Palestina komt.'

beeld: De Beeldredactie, Phil Nijhuis

'De bezetting is de belangrijkste ziekteveroorzaker'

Het vredesproces moet en kan zich volgens Barghouti geweldloos voltrekken. 'Palestina moet niet alleen een erkend land worden, het moet ook een democratische staat worden. We hebben een democratisch systeem nodig en de internationale wereld moet ons daarbij helpen.' Hij verbaast zich erover dat er hier weinig bekend is over het lot van de Palestijnen. 'Julie weten veel over Israël. De Israëlische lobby is hier groot. Maar hoe wij leven en met hoe weinig wij het moeten doen, daarover weten jullie weinig. De apartheid, bijvoorbeeld, zoals die nu in de Palestijnse gebieden is, heeft effect op de gezondheid van onze inwoners.' Hij noemt twee voorbeelden: het drinkwaterprobleem en de voortdurende stress. Palestijnen hebben geen of moeilijk toegang tot schoon drinkwater. Het water dat de gebieden instroomt is te zout of vervuild. Bovendien is er niet genoeg water en het is duur.

Constante dreiging

Een van zijn allerbelangrijkste taken is het voorzitterschap van de Palestinian Medical Relief Society (PMRS), waarvan hij ook medeoprichter is. Deze organisatie voorziet in gezondheidszorg in de dorpen, dicht bij de mensen. Het is de grootste niet-gouvernementele gezondheidsorganisatie in het Palestijnse gebied, die jaarlijks hulp biedt aan meer dan een miljoen Palestijnen.

De PMRS heeft dagelijks te maken met de schrijnende gevolgen van de bezettingen. Zo is er een tekort aan voedsel en medicijnen. Sommige medicijnen worden lokaal geproduceerd. Maar het kan voorkomen dat een middel niet gemaakt kan worden en dan is het er eenvoudigweg niet. 'Er gaan mensen dood door gebrek

aan medicijnen', zegt hij. 'Insuline is bijvoorbeeld een probleem in de Gazastrook. Op de Westbank is het beter te verkrijgen.'

Voor sommige chronische aandoeningen vinden de Palestijnen inventieve oplossingen. Zo zijn er programma's opgezet ter voorkoming van ziekten. 'We doen veel aan preventie voor een betere leefstijl. Daarmee geven we mensen inzicht in de relatie tussen bijvoorbeeld weinig bewegen en diabetes of roken en COPD.' Daarnaast heeft de PMRS programma's voor mensen die psychisch lijden onder de bezetting of patiënten die lichamelijk getroffen zijn. 'We hebben heel veel mensen die last hebben van stress. Het is voor mensen heel moeilijk om zich staande te houden in een leven met constante dreiging van spervuur. De belangrijkste ziekteveroorzaker is de bezetting.'

Frustrerende momenten

Hij vertelt dat de PMRS zorg verleent aan zowel arme als rijke Palestijnen. Er zijn 26 doktersposten voor eerstelijnszorg, waarvan 23 ook voorzien in moeder-kindzorg en 19 een laboratorium hebben. Patiënten betalen een vergoeding voor de zorg, tenzij ze echt helemaal niets hebben.

De meeste artsen die bij de PMRS werken zijn vrijwilliger en een enkeling wordt betaald. Veel van de dokters werken een dagdeel in het ziekenhuis of de eigen kliniek en daarna voor de ngo. Iedere dokter die er werkt, heeft – naast zijn artsenopleiding – een tweejarige cursus achter de rug. In de cursus leren artsen hoe de mores van de eerstelijns geneeskunde volgens de PMRS in elkaar steekt. 'We willen onze dokters laten zien wat de gewone dingen zijn. De geneeskundeopleidingen leggen zich toe op de biomedische benadering, niet op de intermenselijke kant. Respect voor de patiënt is een essentieel aspect dat we hun leren. Je moet je nooit te goed voelen voor je patiënten of medewerkers. Het lijkt zo gewoon, maar artsen hebben deze waarden nooit geleerd.'

Al hebben de Palestijnse gebieden een tekort aan materiële zaken, het grootste tekort is het moeilijkste te verhelpen. Barghouti: 'We hebben het meeste behoefte aan vrede. Er zijn nu vredesonderhandelingen en ik hoop dat beide partijen eruit komen, maar ik heb veel bedenkingen. Zolang Israël geen duidelijke eendoelen heeft, blijft het een moeizaam proces.' Toch blijft Barghouti geloven in een vreedzame oplossing: 'We moeten niet ontmoedigd raken. Er zijn frustrerende momenten, maar daar kom ik snel overheen. Ik droom van de dag dat er vrede voor Palestina komt.' 



Meer over de PMRS vindt u onder dit artikel op www.medischcontact.nl.